DE DUIVEL EN WEBSTER

JEAN HANFF KORELITZ

Oorspronkelijke titel: *The Devil and Webster*
First Edition: March 2017, Grand Central Publishing,
Hachette Book Group, New York

Vertaald door Hilje Papma, Arwin van der Zwan
en Marlies Weyergang

B&L

Voor
Ann Dorothy Zabin Korelitz,
Nina Ann Korelitz Matza
en
Dorothy Aoife Korelitz Muldoon

Dit, mijn waarde heer, is mijn pleidooi! En niet alleen dat van deze nederige instelling, maar van iedere academie in ons land. Van al die prachtige werken van liefdadigheid die uit vroomheid zijn gesticht door onze voorouders om de menselijke ellende te lenigen en zegeningen uit te strooien over het levenspad. Mijn waarde heer, het staat u vrij deze instelling te vernietigen. Ze is zwak; ze ligt in uw hand. Ik weet dat ze slechts een van de kleinere lichten is aan het firmament der letteren van onze natie. Het staat u vrij dit licht te doven! Maar indien u dat doet, dient u uw werk ook af te maken! Dan moet u al die schitterende lichten van de wetenschap, die hun stralen al langer dan een eeuw over ons land doen schijnen, één voor één doven.

Dit is, zoals ik zei, een kleine academie. En toch zijn er mensen die haar liefhebben!

—Daniel Webster, 1818

PROLOOG

Een kleine universiteit in de bossen

Precies in het middelpunt van de campus van Webster College, dat ook precies het middelpunt was van de rechthoekige open ruimte die bekendstond als de Quad maar vroeger (en formeel nog steeds) het Billingsveld heette, verrees een dikke, lelijke boomstronk in het zorgvuldig onderhouden gras. De stronk was het eenzame restant van de machtige iepen die zich ooit boven de gebouwen en wandelpaden van Webster verhieven en die, vóór de intrede van de Hollandse iepenziekte de wouden van New England vulden. Maar deze ene boom – deze ene stronk – was niet ten prooi gevallen aan die ecologische catastrofe; al jaren voordat de eerste schimmeldragende iepenspintkever zijn eerste Noord-Amerikaanse slachtoffer maakte, was hij omgehakt. De boomstronk stamde uit het prille begin van de geschiedenis van Webster en was voor alumni een geliefd symbool van hun universiteit. Voor ieder ander vergde dat de nodige uitleg, maar ging het daar niet juist om als je een insider was?

De boomstronk had natuurlijk ook een naam; hij heette 'de Iep van Webster', maar zo noemde niemand hem. Iedereen had het over 'de Stronk'. Bijvoorbeeld: *Om tien uur bij de Stronk, oké? Dan lopen we van daaraf samen verder*. Of: *Elke zaterdag om acht uur ochtendyoga bij de Stronk!* Of: *Wij eisen de nacht op! begint om middernacht bij de Stronk.* En natuurlijk waren er bij de Stronk demonstraties geweest. Vele demonstraties in vele jaren. Vele sit-ins en vele waken. Webster had altijd diep en hartstochtelijk betrokken studenten gehad, studenten die het adagium 'denk mondiaal, handel lokaal' hoog in het vaandel hadden staan en precies daarom waren aangenomen op Webster, inmiddels een van

de universiteiten met de strengste toelatingseisen van het land. De Stronk was de plek waar ze naartoe gingen als ze iets wilden of ergens vanaf wilden, of als er iets vreselijks was gebeurd op de campus of elders in de wereld – het ging dan over *safe spaces* voor vrouwen, universitaire investeringen met een luchtje, een bredere keus voor vegetariërs (toen vegetariër zijn nog radicaal genoeg was en niemand zelfs maar van *vegan* durfde dromen), de woeste (soms dronken) Indiaan die ooit dienst had gedaan als mascotte van Webster (een klap in het gezicht van de inheems-Amerikaanse studenten die door de universiteit in de jaren zeventig binnen werden gehaald), natuurlijke of door de mens veroorzaakte rampen, zoals die worstelcoach die nota bene op de golfbaan door de bliksem werd getroffen, de student die tijdens een studiejaar in Peru omkwam bij een auto-ongeluk, de val van de Berlijnse Muur, de val van de Twin Towers, de dronken basketballer die dood in zijn bed werd aangetroffen na gestikt te zijn in zijn eigen braaksel, en, toen lang geleden een eerstejaars uit het Midwesten die zwart bleek te zijn zich op de campus kwam inschrijven, een heus tentenkamp bij de Stronk dat bijna een week bleef staan. Al die petities, solidariteitsverklaringen, rally's en stiltemomenten! Al die empathie en verontwaardiging, al dat jeugdige, gedreven idealisme! Maar met welk doel of met welke aanklacht de Webster-studenten ook naar de Stronk togen, als ze er eenmaal waren, was het plaatje nagenoeg hetzelfde: een scherp geformuleerd doel, een duidelijk geïdentificeerde leider en slim uitgedachte communicatielijnen met de rector van Webster, wie dat op dat moment ook mocht zijn, waarna deze rector op zijn minst dééd alsof hij over de eisen van de studenten nadacht en met hun gevoelens sympathiseerde. Maar zodra de studenten bij een heidag van het bestuur of een afstudeerplechtigheid hadden geprotesteerd om hun standpunt kracht bij te zetten, gingen ze altijd… nou ja, weg. Waren ze afgestudeerd? Elders gaan studeren? Hadden

pappie en mammie, of wie hun collegegeld ook betaalde, hun de oren gewassen? Het deed er niet echt toe. De studenten van Webster College waren samengekomen, hadden hun stem verheven en hun punt gemaakt en ze waren gehoord. En wanneer dat allemaal was gebeurd, vertrokken ze weer, waarna de facilitaire dienst langskwam om de rommel op te ruimen. Daarna werd het stuk gras rond de Stronk opnieuw ingezaaid en omheind, zodat het de kans kreeg om te herstellen. En daarmee was de kous weer af.

En daarom kon Naomi Roth uit geen van al die eerdere protesten lering trekken.

Naomi Roth, die op Webster was aangekomen als de allereerste docent feminisme en genderstudies, vervolgens hoofd Vrouwenzaken werd, en uiteindelijk de eerste vrouwelijke rector van Webster, en die haar ervaringen op Webster van dat afschuwelijke jaar zou bestempelen als… nou ja, van alles: onvermijdelijk, heftig en natuurlijk tragisch. Uit de geschiedenis van de universiteit vielen geen essentiële lessen te trekken en de nog levende oud-rectoren konden haar geen greintje wijsheid bieden. Ze betrad nieuw, verbijsterend en onontgonnen terrein, en zodra het hele gedoe begon, leek ze het op geen enkele wijze te kunnen stoppen, wat ze ook probeerde, ondanks haar welgemeende aanbod om te onderhandelen en uiteindelijk – om het maar cru te zeggen – te capituleren. Niets sorteerde effect, en ze kreeg het gevoel dat wat er in dat najaar bij de Stronk gebeurde geen echt protest was in de betekenis die zij er, zelf ooit student-activist, altijd aan had gegeven, maar veeleer een soort onbestemde verplichting om van gedachten te wisselen over wat er allemaal fout was aan Webster en aan de hele wereld. Het leek bijna alsof alle studenten die hun kamp bij de Stronk hadden opgeslagen daar allemaal met hun eigen hoogstpersoonlijke grieven naartoe waren gekomen. En bij het ventileren van al die grieven kwam een algemene, generatiegebonden wolk van ongenoegen vrij: ongenoegen

over Webster, over Amerika, over de toestand in de wereld. Die wolk bleef boven het Billingsveld, ja boven de hele campus hangen als 'een probleem zonder naam', om met Betty Friedan te spreken. Maar het was wel Naomi Roths probleem. Een probleem dat ze eerst negeerde en vervolgens irritant vond en dat daarna opeens hardnekkig en complex werd en een bedreiging vormde voor alles wat ze op Webster had gedaan en nog probeerde te doen.

Het was Naomi zelf die het respect opmerkte waarmee een zekere jongeman werd bejegend, een donker, tenger joch met een bruine hoodie en stevige rubberlaarzen vol aangekoekte novembermodder. En het was Naomi die had rondgevraagd wie die jongen was, en die zich, misschien wel hardop, afvroeg of hij de groep wilde vertegenwoordigen en in een wat rustiger setting met haar wilde komen praten over wat het probleem precies was en wat de leiding van de universiteit – wat zij, Naomi – daaraan zou kunnen doen.

Dus: Naomi had hem gevonden. Zij had hem benoemd, zou je kunnen stellen. En alles wat Webster College, Naomi en natuurlijk vooral de jongen zelf zou overkomen, was haar schuld. Ook dat zou je kunnen stellen, en zelfs als je dat niet kon, kon Naomi het zelf wel. En dat deed ze ook, steeds opnieuw.

Hij bleek Omar te heten; hij was tweedejaars en kwam uit Oklahoma, hoewel hij natuurlijk niet echt uit Oklahoma kwam. Hij kwam uit Oklahoma zoals iemand met een Ierse achternaam uit Massachusetts komt of iemand met een Zweedse naam uit Minnesota, en zelfs dat niet echt, want het adres in Oklahoma op zijn aanmeldingsformulier voor Webster was alleen maar het adres van zijn pleegouders bij wie hij op dat moment woonde, nadat hij eerder bij gezinnen in Milwaukee en Houston had gewoond. Waarom Oklahoma? Het was zo'n vraag waarvan je wel aanvoelde dat je die maar beter niet kon stellen. Waarom Milwaukee? Waarom Houston? Waarom überhaupt Amerika?

Nog zo'n vraag waarvan het weinig zinvol was hem te stellen, maar om een volstrekt andere reden.

Omdat Amerika – zoals Omar later zou vertellen aan zijn kameraden van de Webster Dissidenten, zoals de naam van de beweging uiteindelijk zou luiden, aan de bevlogen student-journalisten van de *Webster Daily* en de alternatieve *Webster Contra*, aan de presentator van *Webster Tonight* op de universitaire radiozender, aan de verslaggevers van de *Yale Daily News* en de *Hartford Courant*, aan de *Associated Press*, de wereldberoemde verslaggever van *NBC News* en de even beroemde talkshowhost van *Today* – zijn droom was geweest, al die jaren in dat vluchtelingenkamp, daar ver weg in zijn dierbare, verwoeste land.

Het was zijn droom te midden van open riolen, in de droge lucht flapperende plastic zakken en balen graan van de hulporganisatie World Concern en tijdens dappere partijtjes voetbal op het oneffen terrein bij het schijnsel van de lampen op de hekken rond het kamp…ver, ver weg. Het verdriet, de verveling en de viezigheid, de kwelling om zijn dierbaren een voor een te verliezen tot hij in zijn eentje overbleef, de smart om de verloren jaren, terwijl in andere landen jongens konden studeren, dromen, plannen maken en aan hun toekomst konden beginnen en hij alleen maar stil kon zitten, lamgeslagen door frustratie, gekweld door verlangen.

Wat een afschuwelijk verhaal. Wat een prachtig afschuwelijk verhaal, want… kijk toch hoe Omar van daar naar hier was gereisd, van die angstaanjagende, trieste plek naar deze mooie, veilige campus: gebouwen van grijze natuursteen, mooie wuivende bomen, rechte wandelpaden die je van de ene naar de andere bestemming leidden, en die ene misvormde boomstronk, dat residu uit het verleden, waaraan je jezelf kon vastklampen als aan een mast van een slagzij makend schip. Je kon niet de hele wereld redden, maar was het geen fijne gedachte dat een intelligente jongen die zo'n

zwaar leven had gehad, zoveel had geleden en zoveel naasten had verloren, uiteindelijk terecht was gekomen op een plek als Webster College?

Webster College. Ooit een universiteit voor de rijkste, de witste, protestantste, hufterigste, conservatiefste Amerikaanse mannen en vervolgens, na haar uitzonderlijke transitie in de jaren zeventig, de favoriete onderwijsinstelling van creatieve, linkse intellectuelen van alle genders en etniciteiten. 'Een kleine universiteit in de bossen, waar wij, door Gods genade, Zijn wil leren kennen.' Dat was het motto geweest in de begintijd, toen Josiah Webster zich een weg had gebaand van King's College (later Columbia University) naar het noorden om daar, onder de torenhoge iepen, de Indiaanse Academie van Webster te stichten. Tweehonderd jaar later, met in het leeuwendeel van die tijd precies nul inheems-Amerikaanse studenten, werd het motto aangepast tot 'Een kleine universiteit in de bossen, waar we door geleerdheid en gemeenschapszin het universum kunnen leren kennen'.

Zo stonden de zaken ervoor toen Naomi Roth de zeventiende rector magnificus van Webster College werd en Omar Khayal, een tweedejaarsstudent uit Oklahoma, Milwaukee, Houston en een vluchtelingenkamp onder de Palestijnse hemel, het gedoemde, raadselachtige icoon ervan.

DEEL I
VERZAMELEN

HOOFDSTUK 1

Het kantelmoment van Naomi Roth

Wat er dat jaar op Webster gebeurde was schokkend, maar het was niet de eerste schokkende gebeurtenis waarmee Naomi Roth werd geconfronteerd, noch als Websters rector magnificus, noch in een van haar eerdere functies op Webster: hoogleraar, directeur Vrouwenzaken, lid tegen wil en dank van de benoemingscommissie voor de functie die ze uiteindelijk zelf zou krijgen.

Die eerdere confrontatie (later zou ze eraan terugdenken als haar vuurdoop) was dat Radclyffe Hall-debacle van tien jaar eerder, dat ongeveer tegelijk plaatsvond met de aankondiging dat Logan Coulson, de zestiende rector van Webster, van plan was met emeritaat te gaan. Radclyffe Hall had de universiteit en Naomi als woordvoerder van dienst het soort aandacht gegeven dat nogal wat cynisme losmaakte bij de *Weekend Update* en vrolijk venijn bij heel rechts. Er kwamen daardoor figuren bovendrijven uit allerlei fasen van Naomi's leven: uit haar jeugd in New York, haar studietijd in het noorden van de staat New York, haar jaren in het noorden van New Hampshire (eerst als VISTA-vrijwilliger en daarna als relikwie van een of andere niet-bestaande sociale revolutie), en vervolgens van haar promotietijd en haar academische bestaan – ze doken op in haar leven via mailtjes naar haar Webster-mailbox, berichten op haar werktelefoon en een brief waar ze echt niet op zat te wachten van haar ex-echtgenoot, met drie glanzende foto's van vrouw nummer twee plus kinderen (die gingen rechtstreeks de prullenbak in, maar wat je eenmaal gezien hebt, krijg je niet meer van je netvlies). Een achternicht uit Florida had zelfs een keurig briefje op roze papier gestuurd met een foto erbij van Naomi uit een weekblad uit Fort Lauderdale, waarop ze er ontzettend

oud en bedroevend dik uitzag, met de aansporing iets aan haar haar te doen, ‘want als kind zag je er toch zo schattig uit’. Naomi begreep nu dat deze belachelijke (en belachelijk opgeblazen) affaire haar leven compleet had veranderd.

Het begon zoals dat zo vaak gaat, met een rimpeling, niet met een knal, en die rimpeling was de toewijzing van een kamer op Webster aan een tweedejaarsstudent op grond van een jaloersmakend goed lotingsnummer. Die tweedejaars had gekozen voor een eenpersoonskamer op de tweede verdieping van Radclyffe Hall. Een aantal voormalige particuliere huizen was omgebouwd tot studentenhuis toen de universiteit in de jaren tachtig begon aan een reeks nieuwbouwprojecten: het Bèta-park, het Talencluster, de Kunstencampus. Ze vormden een indrukwekkende rij langs Fairweather Road, vlak achter het sportcentrum, naast de sportvelden. Meteen om de hoek lag Co-op House (mild socialistisch, met kookbeurten, maar echte hippies waren het niet), vervolgens French House, daarna German House, dan Sojourner Truth House, daarnaast het Gandhi Collective Center (dat waren de hippies), dan het First Nations Center (inheems-Amerikaanse studenten gaven in de jaren tachtig om de een of andere reden de voorkeur aan deze Canadese benaming, die vervolgens was blijven hangen), en dáárna Radclyffe Hall, waarna er tot aan het eind van de straat nog huizen voor leden van studentenverenigingen stonden. Radclyffe Hall, een vrijwel vierkant blok van twee verdiepingen in een losse Queen Ann-stijl, met gemeenschappelijke ruimtes op de begane grond, was niet vernoemd naar de lesbische auteur Lenora Radclyffe, maar naar de norse James Radclyffe die in 1908 was afgestudeerd en zijn vermogen op de ouderwetse manier had vergaard – door het te erven – en die geschokt zou zijn, diep geschokt, over wat er was geworden van het naar hem vernoemde gebouw. Dat ‘Hall’ was er later aan toegevoegd, aangezien dat onvermijdelijk leek, en na een paar jaar dacht iedereen gewoon dat de naam een

grappige verwijzing was naar *De bron van eenzaamheid* van de schrijfster Radclyffe Hall, ook al waren niet alle vrouwen die er woonden lesbisch. Het deed er niet toe of je lesbisch was, als je maar vrouw was. ‘Een woonplek voor vrouwen van de Webster-gemeenschap,’ luidde de beschrijving uit het huisvestingshandboek. Lees: ‘Exclusief voor vrouwen’.

De tweedejaars, die Nell Jones-Givens heette, beweerde later overvallen te zijn door de reacties op haar kamerkeuze, die al een paar weken gistten en broeiden voordat twee vrouwen die in Radclyffe woonden vlak voor de examentijd een formeel bezwaar indienden bij de directeur Studentenzaken. Deze directeur, Bob Stacek, een man die permanent geërgerd was en al sinds zijn eigen bachelorstudie aan Webster was verbonden, had de zaak als een hete aardappel doorgegeven aan Naomi, die nooit wist of dat nu was omdat ze hoofd van de afdeling Vrouwenstudies was of omdat ze directeur Vrouwenzaken was. Niet dat dat iets uitmaakte. Bob vond het duidelijk een walgelijke situatie; sterker nog, hij deed alsof hij persoonlijk benaderd was om bloederige tampons uit de dames-wc’s van Radclyffe Hall te vissen. En Naomi, die tot dan toe zo weinig betrokken was geweest bij universitaire bestuurszaken dat ze tijdens vergaderingen de tijd stiekem stuksloeg met het maken van to-dolijstjes, begreep dat dit nu haar pakkie-an was. En ze moest toegeven: er was echt niemand geschikter om deze kwestie het hoofd te bieden dan zijzelf, hoogleraar Vrouwen- en genderstudies en auteur van het (voor academische non-fictie) redelijk goed gelezen *Verdeel en heers: vrouwelijkheid en feminisme in de tweede golf van de vrouwenbeweging*.

Nell Jones-Givens, de tweedejaars met het jaloersmakende lotingsnummer, had naar haar eigen zeggen sinds haar vroege jeugd geworsteld met genderdysforie en tegen haar twaalfde geaccepteerd dat ze in wezen een man was in een vrouwenlichaam (een verhaal dat uiteindelijk op *Slate* werd